

Локшина О. І.

доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України,
завідувач відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України,
Київ, Україна, olena.lokshyna@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5097-9171>

ПРОГРЕС У РОЗБУДОВІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ: РЕЗУЛЬТАТИ ПРОМІЖНОЇ ОЦІНКИ

Анотація. Констатовано актуальність дослідження інтеграції вітчизняної освіти в європейський освітній простір в умовах отримання Україною у 2022 р. статусу кандидата на членство в ЄС та початку гармонізації національної правової системи з *acquis communautaire*. Метою статті є аналіз прогресу в розбудові європейського освітнього простору, який проголошено метою європейського співробітництва в документі «Стратегічна рамка європейського співробітництва в галузі освіти й навчання в напрямі до європейського освітнього простору та за його межами (2021–2030)». Основну увагу приділено осмисленню концепту Стратегічної рамки як інструмента, який ЄС використовує для управління цим співробітництвом з окресленням цілей і тактик для їх досягнення. Для досягнення зазначеної мети застосовано метод аналізу ключових документів ЄС, які регулюють правове поле та визначають напрями розвитку співробітництва в освіті. Аналіз монографічних досліджень уможливив осмислення характеру наукового дискурсу щодо окресленої проблеми. Розкрито позитивні тенденції, що їх демонструють національні системи освіти на шляху побудови європейського освітнього простору навіть в умовах непередбачуваних викликів. Констатовано, що ефективність чинної Стратегічної рамки забезпечується форматом цілісної системи, що охоплює множинність її складових в єдності цілей політики з конкретними часовими рамками, механізмів управління цією співпрацею в сукупності індикаторів, моніторингу й оцінки, що посилює відповідальність за спільні пріоритети. Сформульовано перелік її інноваційних характеристик, який охоплює структурованість у часі, вимірюваність, прозорість та адаптивність, інтегрованість по вертикалі, синергію по горизонталі. Зроблено висновок про актуальність гармонізації пріоритетів розвитку української освіти з європейськими, які визначено у Стратегічній рамці, та подальшого дослідження її концептуальних орієнтирів, принципів і практик функціонування з позиції здобутків, викликів та адаптації до національних реалій.

Ключові слова: Україна, ЄС, освіта й навчання, стратегія європейського співробітництва, європейський освітній простір, управлінська рамка, моніторинг, ефективність.

JEL classification: I20, I21, I28, I29.

DOI: 10.32987/2617-8532-2025-3-94-106.

Європейська інтеграція України є екзистенційною умовою її існування. Цей рух відображає багатовікове прагнення та сучасну потребу в тісних політичних, економічних і культурних взаємозв'язках з ЄС на

засадах пріоритету демократичних цінностей, прав людини та верховенства права. Після отримання Україною у 2022 р. статусу кандидата на членство в ЄС розпочався процес гармонізації національного законо-

© Локшина О. І., 2025

давства зі стандартами Євросоюзу (*acquis communautaire*), включаючи освіту [1; 2].

Хоча, відповідно до ст. 165 Договору про функціонування Європейського Союзу, сфера освіти й навчання належить до компетенції держав-членів [3], виклики геополітичного, економічного та соціального характеру й необхідність підвищення конкурентоспроможності ЄС актуалізували питання інтенсифікації європейської інтеграції в освіті. З 2000 р. інструментом так званої м'якої сили для використання в секторах, які визначено допоміжною / доповнюючою (*supporting*) компетенцією ЄС (маються на увазі охорона здоров'я, культура, туризм, освіта й навчання, молодь і спорт та ін.), обрано відкритий метод координації, що працює на засадах демонстрації й переконання [4]. Він передбачає погодження спільних цілей і орієнтирів у форматі рамкових програм / рамок співробітництва [5]. У сфері освіти й навчання це: Рамкова програма співробітництва ЄС у галузі освіти і навчання до 2010 року «Конкретні майбутні цілі систем освіти і навчання» [6]; Рамкова програма європейського співробітництва в галузі освіти і навчання «Освіта і навчання 2020» [7] та чинна Стратегічна рамка європейського співробітництва в галузі освіти й навчання в напрямі до європейського освітнього простору та за його межами (2021–2030) (*далі* – Стратегічна рамка) [8].

Очевидно, що проведене Єврокомісією у 2025 р. оцінювання прогресу та викликів у досягненні запланованих цілей чинної рамкової програми корисне для України в контексті осмислення вертикальних і горизон-

тальних вимірів практики її реалізації [9].

Діапазон досліджень проблематики європейського співробітництва в галузі освіти за останні роки охоплює аспекти:

- епістемологічних засад європейської інтеграції [10–12];

- поступу європейського співробітництва в галузі освіти й навчання [13–15];

- механізмів управління, передусім формату відкритого методу координації і просторів – європейського простору вищої освіти (ЄПВО), європейського освітнього простору (ЄОП) та європейського дослідницького простору (ЄДП) [16–19];

- європеїзації освіти крізь призму балансу гармонізації й адаптації [20].

Наукові розвідки українських дослідників включають тематику політики європейського співробітництва в галузі освіти й навчання [21], стратегічних пріоритетів [22], поступу [23], інструментів інтеграції [24; 25], теоретичного підґрунтя [26], форматів на різних рівнях освіти [27–29].

Метою статті є аналіз прогресу в розбудові ЄОП, який проголошено орієнтиром європейського співробітництва в галузі освіти й навчання на період 2021–2030 рр., із позиції осмислення формату Стратегічної рамки як інструмента управління співпрацею держав-членів у досягненні проголошених цілей. Саме її проголошено інструментом управління європейським співробітництвом у розділі 26 «Освіта і навчання» права ЄС, що є одним з 35 тематичних сфер права та політики ЄС, які країна-кандидат повинна прийняти, щоб стати членом ЄС. Це наразі безпосередньо стосується України.

Ключовими документами для аналізу обрано Резолюцію Ради ЄС про Стратегічну рамку європейського співробітництва в галузі освіти й навчання в напрямі до європейського освітнього простору та за його межами (2021–2030) [8]; Резолюцію Ради ЄС про структуру управління Стратегічною рамкою європейського співробітництва в галузі освіти й навчання в напрямі до європейського освітнього простору та за його межами (2021–2030) [30]; Звіт Європейської комісії про проміжну оцінку прогресу реалізації Стратегічної рамки європейського освітнього простору [9] та ін.

ЄОП у Резолюції Ради ЄС про Стратегічну рамку європейського співробітництва в галузі освіти й навчання на шляху до ЄОП і за його межами (2021–2030) розглядається з позиції забезпечення для здобувачів освіти можливості продовжувати навчання на різних етапах життя та шукати роботу в ЄС, а для держав-членів і зацікавлених сторін – співпраці з метою надання високоякісної, інноваційної й інклюзивної освіти задля підтримки економічного зростання та високоякісних можливостей працевлаштування, а також особистісного, соціального й культурного розвитку.

Поєднання індивідуального та національного пріоритетів визначило дворівневу мету європейського співробітництва в галузі освіти й навчання до 2030 р., яка полягає в підтримці розвитку освітніх систем у державах-членах, що працюють для забезпечення:

- особистісної, соціальної та професійної самореалізації всіх громадян за сприяння демократичним цінностям, рівності, соціальній згур-

тованості, активній громадянській позиції й міжкультурному діалогу;

- стійкого економічного процвітання, «зеленого» та цифрового переходу, а також працевлаштування [8].

У Резолюції визначено п'ять стратегічних пріоритетів, досягнення яких покликано побудувати ЄОП. Це:

- підвищення якості, справедливості, інклюзії та успіху для всіх у галузі освіти й навчання;

- перетворення навчання впродовж життя та мобільності на реальність для всіх;

- підвищення рівня володіння компетентностями та мотивації в професії викладача;

- зміцнення європейської вищої освіти;

- підтримка «зеленого» й цифрового переходу в освіті та навчанні, а також використання потенціалу освіти й навчання для «зеленого» та цифрового переходів.

Важливо відзначити поєднання тематичних (ідеться, наприклад, про базові навички) і рівневих (ідеться, зокрема, про вищу освіту) пріоритетів, що уможливорює наскрізне охоплення всіх рівнів освіти на засадах концепту освіти впродовж життя (*lifelong education*) та в різних контекстах (*life-wide education*).

Програмою затверджено сім показників для вимірювання досягнення проголошеного. Це:

- частка 15-річних із низькими успіхами з читання, математики та природничих наук повинна становити менш ніж 15 % до 2030 р.;

- частка восьмикласників із низькою успішністю з комп'ютерної та інформаційної грамотності має бути нижчою за 15 % до 2030 р.;

- щонайменше 96 % дітей від трьох років до початку обов'язкового навчання в початковій школі мають бути охоплені дошкільною освітою до 2030 р.;

- частка тих, хто зарано залишив навчання, повинна бути нижчою за 9 % до 2030 р.;

- частка населення віком 25–34 роки із вищою освітою має становити щонайменше 45 % до 2030 р.;

- частка нещодавніх випускників закладів професійної освіти, які дістали можливість навчатися на робочому місці під час професійної підготовки, має становити щонайменше 60 % до 2025 р.;

- мінімум 47 % дорослого населення віком 25–64 роки повинні брати участь у навчанні впродовж останніх 12 місяців до 2025 р. [8].

Таким чином, стратегічні пріоритети формують спільну для країн ЄС візію європейської освіти до 2030 р., а вимірювані показники забезпечують відстежування прогресу, порівняння тенденцій та стимулювання національних реформ. Зокрема, у порівняльному звіті Єврокомісії «Education and Training Monitor 2023» підкреслено: попри те що освіта в ЄС і далі стикається із серйозними викликами, помічено позитивні тенденції, які демонструють національні системи освіти, наприклад прогрес у досягненні показника 35 % здобуття вищої освіти до 2030 р., хоча проблемами з рівністю залишаються. Ідеться про стійкі гендерні розриви – як за рівнем успішності, так і за сферами освіти [31].

Водночас у зазначеному звіті констатовано різний поступ країн на шляху досягнення цілей, що впливає на загальний показник ЄС. Напри-

клад, Бельгія, Данія, Ірландія, Іспанія, Франція та Швеція вже досягли цільового показника ЄС 96 % охоплення дітей віком від трьох років до початку обов'язкового навчання в початковій школі до 2030 р., тимчасом як середній показник ЄС станом на 2021 р. – 92,5 %. Така ситуація пояснюється тим, що в деяких країнах рівень охоплення залишається низьким [31].

У порівняльному звіті Єврокомісії «Education and Training Monitor 2024» підтверджено підтримку з боку ЄС зусиль держав-членів, спрямованих на підвищення ефективності національних освітніх систем, зокрема у форматі фінансового внеску на суму понад 130 млрд євро. Також констатовано різні результати держав-членів у досягненні проголошених цілей європейського освітнього простору. Зокрема, у 2024 р. частка охоплення дітей раннім доглядом і дошкільною освітою становила 93,1 %, що наближає до цільового показника ЄС до 2030 р. (96 %). Водночас Болгарія, Кіпр, Румунія, Словаччина й Хорватія відставали за рівнем охоплення дітей дошкільною освітою, який у цих країнах становив 85 %. Прогрес у досягненні проголошених цілей європейського співробітництва в галузі освіти й навчання на період 2021–2030 рр. відображено в табл. 1 [32].

Отже, як зазначається у Звіті Єврокомісії про проміжну оцінку прогресу реалізації ЄОП, і це видно з табл. 1, незважаючи на відсутність регуляторних повноважень із боку ЄС, спостерігається прогрес у досягненні державами-членами проголошених цілей і консенсусу, а також у посиленні підтримки національних реформ, залученні фінансування ЄС [9].

Таблиця 1

Прогрес у досягненні показників Стратегічної рамки європейського співробітництва в галузі освіти й навчання на шляху до європейського освітнього простору і за його межами в моніторингових звітах Єврокомісії за 2023 і 2024 рр.

Показники	Звіт 2023 р.	Звіт 2024 р.
Частка 15-річних учнів із низькими успіхами з читання, математики та природничих наук повинна становити менш ніж 15 % до 2030 р.	Читання 22,5 % (2018) Математика 22,9 % (2018) Наука 22,3 % (2018)	Читання 26,2 % (2022) Математика 29,5 % (2022) Наука 24,2 % (2022)
Частка восьмикласників із низькою успішністю з комп'ютерної та інформаційної грамотності має бути нижчою за 15 % до 2030 р.	Дані відсутні	Дані відсутні
Щонайменше 96 % дітей від трьох років до початку обов'язкового навчання в початковій школі мають бути охоплені дошкільною освітою до 2030 р.	92,5 % (2021)	93,1 % (2022)
Частка тих, хто зарано залишив навчання, повинна бути нижчою за 9 % до 2030 р.	9,6 % (2022)	9,5 % (2023)
Частка населення віком 25–34 роки з вищою освітою має становити щонайменше 45 % до 2030 р.	42 % (2022)	43,1 % (2023)
Частка нещодавніх випускників закладів професійно-технічної освіти, які дістали можливість навчатися на робочому місці під час професійної підготовки, має становити щонайменше 60 % до 2025 р.	60,1 % (2022)	64,5 % (2023)
Мінімум 47 % дорослого населення віком 25–64 роки повинні брати участь у навчанні впродовж останніх 12 місяців до 2025 р.	Дані відсутні	39,5 % (2022)

Складено автором за: [8; 31; 32].

У Повідомленні Комісії Європарламенту, Раді ЄС, Європейському соціально-економічному комітету та Комітету регіонів у 2022 р. прогрес у досягненні пріоритетів ЄОП безпосередньо пов'язується з удосконаленням управління у форматі чинної Стратегічної рамки. У документі наголошено, що її ефективність забезпечується форматом цілісної системи, що охоплює множинність її складових у єдності цілей політики з конкретними часовими періодами, переліку індикаторів, моніторингу та оцінки, що посилює відповідальність за спільні пріоритети. Відзначено також таку її важливу характеристику, як можливість гнучко реагувати на спільні виклики [33].

У Звіті Єврокомісії про проміжну оцінку прогресу реалізації ЄОП засвідчено позитивний вплив формату Стратегічної рамки на таких трьох взаємопов'язаних рівнях:

- суб'єктному, який охоплює індивідуальних учасників діяльності в межах імплементації ЄОП (розробників політики, практиків, експертів тощо);
- організаційному, що включає організації, міністерства тощо;
- системному, на якому позиціоновано національні / регіональні системи освіти й навчання.

Перелік результатів на трьох рівнях наведено в табл. 2.

У вказаному звіті констатовано, що результати на суб'єктному рівні забезпечуються засобами зустрічей

Таблиця 2

Результати оцінювання впливу Стратегічної рамки за рівнями

Рівень	Досягнуті результати
Суб'єктний	Поліпшення розуміння та обізнаності щодо політичного порядку денного ЄОП і коштів, які може бути використано для підтримки реформ
	Поглиблення знань про найкращі практики та спільні виклики
	Посилення участі в практиках співтворчості
Організаційний	Координація та обмін знаннями / практиками
	Співтворчість
	Використання доказів для формування політики
	Подальша реалізація стратегічних ініціатив ЄОП простору його суб'єктами на рівні держав-членів
Системний	Формування порядку денного, інновації та розроблення політики на національному рівні
	Використання нових знань (разом із формуванням політики на основі фактичних даних)
	Підвищення обізнаності про фонди й інструменти ЄС та їх використання

Складено автором за: [9].

та обмінів, практик співтворчості, інструментами моніторингу й оцінювання імплементації ЄОП. Значущою для української освіти є констатація факту, що на організаційному рівні найбільших результатів досягли ті організації, які застосовують системний підхід до обміну інформацією та організаційного навчання. На системному рівні найкращі результати було досягнуто там, де країни активно використовували низку інструментів імплементації ЄОП у форматі їх поєднання й координації.

У Звіті підкреслено, що чинна Стратегічна рамка:

- сприяє посиленню політичного керівництва з боку Брюсселя в аспекті визначення та досягнення стратегічних орієнтирів, формуючи роль ЄС як ініціатора напрямів політики, що вбудовує освітню політику в ключові політики ЄС;

- працює на краще розуміння спільних пріоритетів у галузі освіти та підвищення відповідальності учасників;

- інтенсифікує узгодженість національних політик держав-членів із

політикою ЄС щодо побудови ЄОП навіть за добровільного характеру співпраці в освітньому секторі на засадах довіри, співтворчості, гнучкості й відповідальності держав-членів;

- забезпечує імплементацію реформ у державах-членах, які реалізують побудову ЄОП;

- продукує спільне розроблення стратегічних ініціатив і підтримку подальших дій на національному рівні;

- просуває практики взаємного навчання й обміну досвідом;

- гарантує гнучкість управління з метою координованого реагування на непрогнозовані виклики та впливи [9].

Отже, у документах ЄС чинна Стратегічна рамка оцінюється як ефективна для реалізації функції управління європейським співробітництвом у галузі освіти й навчання на сучасному етапі. Узагальнюючи її характеристики, що обґрунтовані в документах, акцентуємо увагу на таких інноваційних (в авторському формулюванні) характеристиках, як:

- *структурованість у часі*, що забезпечує управлінську чіткість.

Стратегічна рамка охоплює період 2021–2030 рр., який поділено на два (2021–2025 рр. і 2026–2030 рр.) етапи, упродовж яких реалізується оцінювання прогресу з метою перекалібрування цілей та методів управління в межах визначеного часового періоду для підвищення оперативності в досягненні довгострокової (2030 р.) мети;

– *вимірюваність* прогресу за допомогою системи оцінювання й моніторингу у форматі поєднання постійної, регулярної звітності та комплексних оглядів із використанням показників на рівні ЄС і звітів (Education and Training Monitor);

– *прозорість та адаптивність*, що забезпечує корегованість відповідно до нових потреб. Стратегічна рамка містить пріоритети, узгоджені з проголошеними намірами регулярного перегляду на основі фактичних даних та з урахуванням контексту;

– *інтегрованість по вертикалі*. Стратегічна рамка є складовою цілісної управлінської екосистеми на рівні освіти, яка включає інші рамки та трансформаційні порядки денні (ЄПВО й Болонський процес, Копенгагенський процес, ЄДП), що запобігає ізольованим реформам;

– *синергія по горизонталі* засобом мережування з використанням операційних платформ і спільнот, які працюють на континуум європейської співпраці в секторі освіти (EEA Platform та ін.).

Наголосимо, що всі наведені характеристики забезпечують управлінську стійкість, яка підтримує імпульс реформ та досягнення проголошених цілей.

Таким чином, прогрес в європейському співробітництві в галузі осві-

ти й навчання, про який зазначено в проміжному звіті Єврокомісії 2025 р., свідчить про потенціал ЄОП. Останній активізує співпрацю з державами-членами та між ними шляхом гармонізації національних реформ зі спільними європейськими цілями.

Цей прогрес великою мірою формується завдяки Стратегічній рамці, що є управлінським інструментом на рівні ЄС для організації співпраці Єврокомісії, держав-членів та зацікавлених сторін. Її формат забезпечує окреслення довгострокових цілей і тактичних дій, спільне розуміння місії та цінностей, мобілізацію ресурсів, прийняття рішень.

Водночас рекомендаційний характер Стратегічної рамки, що проявляється у відсутності наднаціональної правозастосовчої влади (і це зазначається у звітах ЄС), працює на обмеження в аспектах швидкості, послідовності й рівномірності прогресу та підзвітності. До викликів слід також додати як асиметрію національних потенціалів унаслідок варіативності адміністративних спроможностей держав-членів втілювати цілі ЄС у реформи, так і ризики фрагментарної імплементації через національні особливості освітньої політики, а також моделей та обсягів фінансування.

Перспектива членства України в ЄС актуалізує гармонізацію національних пріоритетів розвитку освіти з європейськими. Не менш нагальним вважаємо дослідження Стратегічної рамки, феномена її ефективності в частині концептуальних орієнтирів, принципів і практик функціонування з позиції здобутків, викликів та адаптації до національних реалій.

Список використаних джерел

1. Commission Opinion on Ukraine's application for membership of the European Union: Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council and the Council / European Commission. Brussels, 17.6.2022. COM(2022) 407 final. URL: <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-06/Ukraine%20Opinion%20and%20Annex.pdf> (дата звернення: 06.09.2025).
2. Accession criteria (Copenhagen criteria) / Publications Office of the European Union. 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/accession-criteria-copenhagen-criteria.html>.
3. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union - Part Three: Union Policies and Internal Actions - Title XII: education, vocational training, youth and sport - Article 165 (ex Article 149 TEC). *Official Journal*. 2008. No. 115. P. 120–121. URL: http://data.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2008/art_165/oj (дата звернення: 06.09.2025).
4. Open method of coordination / Publications Office of the European Union. 2017. URL: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/open-method-of-coordination.html> (дата звернення: 06.09.2025).
5. Presidency Conclusions: Lisbon European Council 23 and 24 March 2000. *European Parliament*. URL: https://www.europarl.europa.eu/summits/lis1_en.htm (дата звернення: 06.09.2025).
6. Concrete future objectives of education systems / Publications Office of the European Union. 2021. URL: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/concrete-future-objectives-of-education-systems.html> (дата звернення: 06.09.2025).
7. Council conclusions of 12 May 2009 on a strategic framework for European cooperation in education and training (ET 2020) / Council of the European Union. 2009. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=oj:JOC_2009_119_R_0002_01 (дата звернення: 06.09.2025).
8. Council Resolution on a strategic framework for European cooperation in education and training towards the European Education Area and beyond (2021–2030) / Council of the European Union. 2021. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=oj:JOC_2021_066_R_0001 (дата звернення: 06.09.2025).
9. Interim evaluation of the 2021–2030 European Education Area strategic framework / European Commission. 2025. DOI: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/2668196>.
10. Diez T., Wiener A. Introducing the Mosaic of Integration Theory. *KfG Working Paper Series*. 2018. No. 88. URL: https://www.polsoz.fu-berlin.de/en/v/transformeurope/publications/working_paper/wp/wp88/WP_88_Diez_Wiener_Druck-und-Web.pdf (дата звернення: 06.09.2025).
11. Cino Pagliarelli M. Integration theories and European education policy: bringing the role of ideas back in. *Journal of Contemporary European Research*. 2020. Vol. 16, No. 3. P. 320–328. DOI: <https://doi.org/10.30950/jcer.v16i3.1088>.
12. Schmidt V. A. Theorising European integration: the four phases since Ernst Haas' original contribution. *Journal of European Public Policy*. 2024. Vol. 31, Iss.10. P. 3346–3371. DOI: <https://doi.org/10.1080/13501763.2024.2337273>.
13. Segers M. The origins of European integration. Cambridge University Press, 2023. 256 p. DOI: <https://doi.org/10.1017/9781009379380>.
14. Ruppen Coutaz R., Paoli S. (Eds.). Building Europe Through Education, Building Education Through Europe: Actors, Spaces and Pedagogies in a Historical Perspective. Routledge, 2024. 236 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003247838>.
15. Schütze R. «Integration-through-Law»: grand theory, revisionist history. *European Law Open*. 2025. Vol. 4, Iss. 2. P. 162–200. DOI: <https://doi.org/10.1017/elo.2025.15>.

16. Eeva K. Governing through consensus? The European Semester, soft power and education governance in the EU. *European Educational Research Journal*. 2021. Vol. 23, Iss. 2. P. 178–197. DOI: <https://doi.org/10.1177/14749041211055601>.
17. Heriard P., Prutsch M., Thoenes S. Making the European Education Area a reality: state of affairs, challenges and prospects / European Parliament, Policy Department for Structural and Cohesion Policies. Brussels, 2021. DOI: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.14830.95042>.
18. Gain V. Informality as a resource: A systems-theoretical take on the open method of coordination in education. *European Educational Research Journal*. 2023. Vol. 23, Iss. 2. P. 198–214. DOI: <https://doi.org/10.1177/14749041231168952>.
19. Sorensen T. B., Eeva K. Re-articulating the form of the political: Contemporary education governance in the European Union. Introduction to the Special Issue. *European Educational Research Journal*. 2024. Vol. 23, Iss. 2. P. 165–177. DOI: <https://doi.org/10.1177/14749041241231021>.
20. Stevenson H. Europeanizing Europe's education policy. *Building Europe Through Education, Building Education Through Europe* / R. Ruppen Coutaz, S. Paoli (Eds.). Routledge, 2024. P. 206–221. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003247838-13>.
21. Локшина О. Стратегія європейського співробітництва у галузі освіти і навчання у 2021–2030 рр. як євроінтеграційний орієнтир для української освіти. *Український Педагогічний журнал*. 2022. № 4. С. 5–17. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-5-17>.
22. Інтеграційні процеси у галузі освіти в Європейському Союзі: стратегічні пріоритети, сутнісні характеристики та інноваційні практики : аналіт. матеріали (пре-принт) / О. Локшина та ін. ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т педагогіки НАПН України. Київ, 2025. 134 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-804-3-2025-257>.
23. Глушко О. Еволюція європейської інтеграції України у галузі шкільної освіти. *Український Педагогічний журнал*. 2024. № 4. С. 18–29. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-4-18-29>.
24. Локшина О. Європейський освітній простір як інтеграційна перспектива української освіти. *Український Педагогічний журнал*. 2024. № 2. С. 6–19. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-2-6-19>.
25. Топузов О., Локшина О., Джурило А., Шпарик О. Європейський дослідницький простір як орієнтир розвитку освіти і науки в Україні. *Український Педагогічний журнал*. 2023. № 4. С. 5–19. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-4-5-19>.
26. Кравченко С. Теоретичне підґрунтя процесів євроінтеграції: основні концепції. *Український Педагогічний журнал*. 2025. № 2. С. 35–44. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2025-2-35-44>.
27. Вороніна-Пригодій Д. Інтеграційні процеси у середній освіті країн Європейського Союзу: прогрес у досягненні показників Європейського освітнього простору. *Український Педагогічний журнал*. 2024. № 4. С. 41–56. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-4-41-56>.
28. Шпарик О. Інтеграція шкільних систем у Європейському Союзі: сучасні тенденції. *Український Педагогічний журнал*. 2024. № 3. С. 41–51. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-3-41-51>.
29. Рашкевич Ю. М., Семігіна Т. В. Європейська інтеграція в професійній освіті: імперативи для України. *Освітня аналітика України*. 2025. № 1 (33). С. 43–57. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2025-1-43-57>.
30. Council Resolution on the governance structure of the strategic framework for European cooperation in education and training towards the European Education Area and beyond (2021–2030) / Council of the European Union. 2021. URL: <https://eur-lex.europa.eu/>

legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32021G1210%2801%29 (дата звернення: 06.09.2025).

31. Education and training monitor 2023 – Comparative report / Publications Office of the European Union. 2023. DOI: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/810689>.

32. Education and training monitor 2024 – Comparative report / Publications Office of the European Union. 2024. DOI: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/815875>.

33. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on progress towards the achievement of the European Education Area / European Commission. 2022. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022DC0700> (дата звернення: 06.09.2025).

Olena Lokshyna

Dr. Sc. (Pedagogical), Professor, Full member (Academician) of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine, olena.lokshyna@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5097-9171>

PROGRESS IN THE DEVELOPMENT OF THE EUROPEAN EDUCATION AREA: RESULTS OF THE INTERIM EVALUATION

Abstract. *The paper substantiates the relevance of studying the integration of the Ukrainian education system into the European Education Area in the context of Ukraine's obtaining EU candidate status in 2022 and the beginning of harmonisation of the national legal system with the "acquis communautaire". The purpose of the article is to analyse the progress in the development of the European Education Area, which is proclaimed as the goal of European cooperation in the document "Strategic Framework for European Cooperation in Education and Training towards a European Education Area and Beyond (2021-2030)". The main attention is paid to understanding the concept of the Strategic Framework as a governance tool used by the EU to manage this cooperation by defining its goals and strategies for achieving them. To achieve the stated aim, the method of analysing key EU documents regulating the legal framework and determining the directions of educational cooperation was applied. The analysis of monographic studies has enabled an understanding of the nature of the academic discourse on the outlined issue. The paper reveals the positive trends demonstrated by national education systems on the path towards building the European Education Area, even in the face of unpredictable challenges. It is stated that the effectiveness of the current Strategic Framework is ensured by its format as an integral system that encompasses the multiplicity of its components in the unity of policy objectives with specific time frames, mechanisms for governing this cooperation, and a set of indicators, monitoring and evaluation tools, which strengthen accountability for common priorities. A list of its innovative characteristics is formulated, including time structuring, measurability, transparency, adaptability, vertical integration, and horizontal synergy. The conclusion is*

drawn regarding the relevance of harmonising the development priorities of Ukrainian education with the European ones defined in the Strategic Framework, as well as the need for further research into its conceptual guidelines, principles, and operational practices from the perspective of achievements, challenges, and adaptation to national realities.

Keywords: Ukraine, EU, education and training, European Cooperation Strategy, European Education Area, governance framework, monitoring, effectiveness.

References

1. European Commission. (2022). *Commission Opinion on Ukraine's application for membership of the European Union: Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council and the Council*. Brussels. Retrieved from <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-06/Ukraine%20Opinion%20and%20Annex.pdf>.
2. Publications Office of the European Union. (2025). *Accession criteria (Copenhagen criteria)*. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/accession-criteria-copenhagen-criteria.html>.
3. EUR-Lex. (2008). Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union - Part Three: Union Policies and Internal Actions - Title XII: education, vocational training, youth and sport - Article 165 (ex Article 149 TEC). *Official Journal*, 115, 120-121. Retrieved from http://data.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2008/art_165/oj.
4. Publications Office of the European Union. (2017). *Open method of coordination*. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/open-method-of-coordination.html>.
5. European Parliament. (2000). *Presidency Conclusions: Lisbon European Council 23 and 24 March 2000*. Retrieved from https://www.europarl.europa.eu/summits/lis1_en.htm.
6. Publications Office of the European Union. (2021). *Concrete future objectives of education systems*. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/concrete-future-objectives-of-education-systems.html>.
7. Council of the European Union. (2009). *Council conclusions of 12 May 2009 on a strategic framework for European cooperation in education and training (ET 2020)*. Retrieved from https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=oj:JOC_2009_119_R_0002_01.
8. Council of the European Union. (2021). *Council Resolution on a strategic framework for European cooperation in education and training towards the European Education Area and beyond (2021–2030)*. Retrieved from https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=oj:JOC_2021_066_R_0001.
9. European Commission. (2025). *Interim evaluation of the 2021-2030 European Education Area strategic framework*. Retrieved from <https://data.europa.eu/doi/10.2766/2668196>.
10. Diez, T., & Wiener, A. (2018). Introducing the Mosaic of Integration Theory. *KFG Working Paper Series*, 88. Retrieved from https://www.polsoz.fu-berlin.de/en/v/transformeurope/publications/working_paper/wp/wp88/WP_88_Diez_Wiener_Druck-und-Web.pdf.
11. Cino Pagliarello, M. (2020). Integration theories and European education policy: bringing the role of ideas back. *Journal of Contemporary European Research*, 16(3), 320-338. DOI: <https://doi.org/10.30950/jcer.v16i3.1088>.
12. Schmidt, V. A. (2024). Theorising European integration: the four phases since Ernst Haas' original contribution. *Journal of European Public Policy*, 31(10), 3346-3371. DOI: <https://doi.org/10.1080/13501763.2024.2337273>.

13. Segers, M. (2023). *The origins of European integration*. Cambridge University Press. DOI: <https://doi.org/10.1017/9781009379380>.
14. Ruppen Coutaz, R., & Paoli, S. (Eds.). (2024). *Building Europe Through Education, Building Education Through Europe: Actors, Spaces and Pedagogies in a Historical Perspective*. Routledge. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003247838>.
15. Schütze, R. (2025). "Integration-through-Law": grand theory, revisionist history. *European Law Open*, 4(2), 162-200. DOI: <https://doi.org/10.1017/elo.2025.15>.
16. Eeva, K. (2021). Governing through consensus? The European Semester, soft power and education governance in the EU. *European Educational Research Journal*, 23(2), 178-197. DOI: <https://doi.org/10.1177/14749041211055601>.
17. Heriard, P., Prutsch, M., & Thoenes, S. (2021). *Making the European Education Area a reality: state of affairs, challenges and prospects*. European Parliament, Policy Department for Structural and Cohesion Policies, Brussels. DOI: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.14830.95042>.
18. Gain, V. (2023). Informality as a resource: A systems-theoretical take on the open method of coordination in education. *European Educational Research Journal*, 23(2), 198-214. DOI: <https://doi.org/10.1177/14749041231168952>.
19. Sorensen, T. B., & Eeva, K. (2024). Re-articulating the form of the political: Contemporary education governance in the European Union. Introduction to the Special Issue. *European Educational Research Journal*, 23(2), 165-177. DOI: <https://doi.org/10.1177/14749041241231021>.
20. Stevenson, H. (2024). Europeanizing Europe's education policy. In *Building Europe Through Education, Building Education Through Europe* (pp. 206-221). Routledge. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003247838-13>.
21. Lokshyna, O. (2022). 2021-2030 European Cooperation Strategy in the Field of Education and Training in as a European Integration Benchmark for Ukrainian Education. *Ukrainian Educational Journal*, 4, 5-17. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-5-17> [in Ukrainian].
22. Lokshyna, O., Sysoieva, S., Borysenko, I., Voronina-Pryhodii, D., Hlushko, O., Dzhurylo, A., ... & Shparyk, O. (2025). *Integration processes in the area of education in the European Union: strategic priorities, essential characteristics and innovative practices*. Kyiv. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-804-3-2025-257> [in Ukrainian].
23. Hlushko, O. (2024). Evolution of Ukraine's European integration in the field of school education. *Ukrainian Educational Journal*, 4, 18-29. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-4-18-29> [in Ukrainian].
24. Lokshyna, O. (2024). European Educational Area as an integration perspective for Ukrainian education. *Ukrainian Educational Journal*, 2, 6-19. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-2-6-19> [in Ukrainian].
25. Topuzov, O., Lokshyna, O., Dzhurylo, A., & Shparyk, O. (2023). The European Research Area as a benchmark for the development of education and science in Ukraine. *Ukrainian Educational Journal*, 4, 5-19. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-4-5-19> [in Ukrainian].
26. Kravchenko, S. (2025). Theoretical basis of European integration processes: basic concepts. *Ukrainian Educational Journal*, 2, 35-44. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2025-2-35-44> [in Ukrainian].
27. Voronina-Pryhodii, D. (2024). Integration processes in European Union secondary education: progress in achieving the indicators of the European Education Area. *Ukrainian Educational Journal*, 4, 41-56. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-4-41-56> [in Ukrainian].

28. Shparyk, O. (2024). Integration of educational school systems within the European Union: current trends. *Ukrainian Educational Journal*, 3, 41–51. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-3-41-51> [in Ukrainian].
29. Rashkevych, Yu., & Semigina, T. (2025). European integration in vocational education: imperatives for Ukraine. *Educational Analytics of Ukraine*, 1(33), 43–57. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2025-1-43-57> [in Ukrainian].
30. Council of the European Union. (2021). *Council Resolution on the governance structure of the strategic framework for European cooperation in education and training towards the European Education Area and beyond (2021–2030)*. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32021G1210%2801%29>.
31. Publications Office of the European Union. (2023). *Education and training monitor 2023 – Comparative report*. DOI: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/810689>.
32. Publications Office of the European Union. (2024). *Education and training monitor 2024 – Comparative report*. DOI: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/815875>.
33. European Commission. (2022). *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on progress towards the achievement of the European Education Area*. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022DC0700>.